

Knygos leidimą rėmė
Paulius Kunčinas

Antroji laida

Leidinio bibliografinė informacija
pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos
duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-9955-829-11-9

© Rasa Kunčiniienė, 2018

© VšĮ Studija „Versus“, 2018

≡
1
≡

Jeigu kas nors drumsčia šventą tavo ramybę, įsitikink, ar pats netriukšmauji. Geriausia, aišku, pradėti nuo pamokslų, tik ramiai, nekelk balso. Zvimbtelės styga, nutrūks ir kabėsi it mandolina ant sienos.

Merginą radau pas duris, nutrenktą kaip lagaminą, klykiančią ir spurdančią. Atrodė nelyginant žadą atgavusi žuvis, žūtbutinai besistengianti vėl atsidurti savo kūdroje. Voliojosi ant grindų ir staugė. Melsvi plaukai išsitaršę, lūpos raudonos. Įsitvėrusi alaus butelį kaip gelbėjimosi ratą. Nelaimingoji. Girta. Antrą valandą nakties kėliausi įnirtęs ir ėjau žiūrėti – kas čia? Pas ką taip galėjo veržtis? Įspėju: palėpėje gyvenu vienas. Kitos durys tik į nykią pastogę, ten (labai retai) džiaustau savo kuklius skalbinius. Jokių kaimynų, jokių sugyventinių. Kaip ji ir atrado mano laiptus? Girta, nepasiklausi. Pajudinta kažgi ką suburbuliavo. Nusilaižė kruviną lūpą. Iš nosies irgi nutįsusi sukrešėjusi srovelė. Pabandė nusišnypšt, išpūtė raudoną burbulą. Aišku, ir į nosį gavusi. Na, tegul drybso. Paryčiais išsiblaivys ir dings. Sustirs čia, bet kas man darbo. Gal kas nors tyčia atvilko ir numetė? Nenustebčiau, jei taip. Vos nutilusi, vėl užkavė kaip sirena. Isterikė. Matyt, junta, kad šalia žmogus, bando suminkštinti. Ką suminkštinti? Mane? Aš ir taip minkštas kaip voratinklis. Tupiu čia lyg pelė po šluota. O ji klykia. O tas, kas klykia, visuomet prisišaukia.

Dažniausiai nelaimę sau ant galvos. Bet jai tikriausiai skauda. Šitai reiškia. Blaivėjant dar labiau skaudės, kas nežino. Tai ką man su ja daryti?

≡
2
≡

Užsirakinau, pabandžiau užmigti. Ir užmigau, bet vėl – kad suspigs. Jei išmesčiau pro stoglangį, niekas nepasigestų. Ant kaktos jai parašyta – valkata. Kekšė, šūdvalka kažkokia.

Stovėjau ir žiūrėjau, kaip ji raitosi. Gyvatžuvė. Į kąsnelius sukaptop, vėl suaugęs į daiktą. Kiek jai metų? Per dvidešimt. Liesa kaip kuinas. Tikriausiai nuo narkotikų. Juodas paltas atsagstytas, žiba pigūs karoliai. Aulinukai rudi. Vyšnių (pernokusių) spalvos šalikas. Kraujo ant tokio neįžiūrėsi. Užsivertė alų, gurkšt. Pramerkė vieną akį, kitos neįstengia atplėšt, pamušta. Išsprogino tą akį kaip kukulį. Žuvies, varliagyvio žvilgsnis. Suinkštė, pasimuistė, vėl sieks butelio. Ėhė, viskas, panele, tuščias. Tada vėl išsižiojo klykti. Sugriebiau ją už pažastų ir įsitempiau vidun. Nė nemaniau jos smerkti. Nedavė miegoti. Pažiūrėt tylenė, bet vos pravers koserę! Sugrįžau ir paėmiau jos krepšį. Drybso kampe, kurį aš vadinu virtuve. Tikros virtuvės neturiu, yra tik vandens čiaupas ir klozetas už sienelės, kaip kalėjime. Kitam kampe – *svetainė* ir *miegamasis*. Valgai, miegi, tuštinies ir atsisedęs žvelgi į kaštoną už lango, pačią jo viršūnę. Pavargsti žiūrėti, krenti ant plataus dryžuoto čiužinio, įsižiebi lempą ir skaitai. *Tiesą* ar *Komtiesą*, nesvarbu. Yra dar vienas stalas – ant ožių užmesta pjuvenų (presuotų) plokštė. Tai *valgomasis*. Čia kuriu, čia miegu, čia gadinu orą. Niekam niekam nekliudau. Niekas neina dėl manęs iš proto. Jei savo radijo imtuvėlį paleidžiu visu garsu, nubunda nebent musė. Bet leidžiu jį pusbalsiu, intymiai. Pasiklausau muzikos, žinių. Niekas ten, pasaulyje, naujo. Kai buvau vaikas, kariavo Korėjoje. Vėliau Suece. Paskui ilgai daužėsi Vietname. Dabar Afganistanas, čia

jau ir lietuviai lenda, kad ir ne savo noru. O muzika man patinka negarsi, liūdna, ramiai nuteikianti. Tokios beveik netransliuoja. Bet naktį susirandu ir pasileidžiu tylutėliai. Rūkau, klausausi. Ir nieko man daugiau nereikia.

≡
3
≡

Man trisdešimt treji metai, ir aš niekuo nesu iš tikrųjų nusivylęs. Viskas man nenusisekė, bet tai nėra neveltis. Kitas būtų galą pasidaręs, tik ne aš. Kai pirmą kartą nunešiau savo knygą, jie dar apsimetė svarstą, ką čia daryti. Krapštė pakaušius, ieškojo teigiamų mano ir mano novelių savybių. Nerado, nes antrą kartą, jau po trijų mėnesių, pasakė, kad šitai nieko nebus. Reikia, girdi, viską perrašyti, sudėlioti kitus akcentus. Trečią kartą man prikabino tokį konsultantą. Dar jaunas vyras – garbanus, nosis riesta. O kalba kaip marazmatikas. Visi tavo veikėjai liūdni, nurodė jis man. Geria, kliedi, žudosi. Kam žudyti? Nežinau, atsakiau, jų ir paklausk. Visą jam tada išdėjau, ką galvojau, o jis tik krizeno: vai tai narsus esi, vai tai! Ir kitiems jie darė tokius abortus, žudė negimusius kūdikius. Vienas, pasijutęs angelu, nuplaniravo iš balkono, kitas, atrėmęs dviratį į turėklus, stryktelėjo nuo tilto. Dar trečias. Šis išmovė į Kareliją miško kirsti ir tiesiog negrįžo. Ar medis užgriuvo, ar girtą papjovė, kam rūpi?

Bet ir tie, kuriems po ilgų konsiliumų pagaliau buvo leista gimdyti, ne kažki laimingesni. Pamatysit, tupi *Dešrelinėje* ir vis tiek niršta. O aš, sakiau, rūkau ir klausaus muzikos. Ne, pradėjau rašyti užrašus, turbūt negaliu nerašyti? Niekam tų užrašų nereikia, kartais nereikia nė man. Vis tiek pilu, tarškinu mašinėle. Kam kliudo jos tratėjimas, tik drugiai naktį suskrenda ant lempos. Pradėjau rašyti dar 1979 metais, o dabar jau aštuoniasdešimt trejetėji. Kovas, šalta. Poryt – Tarptautinė moters diena, teks sveikinti Senę. Mano geradarė, personalinė

pensininkė. Visų pagrindžių, revoliucijų ir karų dalyvė. Aš išnešu jos šiukšles, parnešu pieno, dešrelių, batoną, varškės. Visko, ką ji dar lesa. Gražą ji visuomet palieka man. Niekad nekilo net minties ją apiplėšti. O juk kai grįžtu iš gastronomo, ji visada knarkia, durys nerakintos. Pinigus ji ima iš spintelės, visada po dvidešimt penkis rublius. Ir niekad nereikalauja gražos. Apie kalėjimą ji pasakoja taip, tarsi vakar būtų iš jo išėjusi. Ką jūs ten veikdavot, klausiu iš mandagumo. Sėdėjom, sako ji, sėdėjom. Bet sėdint juk irgi kažką darai, ar ne? Joo, atsakė ji kartą. Daug aš ten išmokau. Skaityti, rašyti ir dainuoti. Nemanyk, aš išlaikiau visus egzaminus. Yra ir diplomai, muziejuje. Kieta Senė. Viena kaip pirštas. Partijos draugai kažkada išmirė. Anksčiau, sako, ją dar lankė kita panaši senė, bet irgi iškeliavo.

Dabar dėl tos palėpės, kad būtų aišku. Palėpės jokiam butų ūkio balanse nėra. Kažkada čia gyvenusi namsargė, vėliau būstas atiteko dailininkui, kuris man ją ir paliko. Jis gavo tikrą dirbtuvę – pilną saulės, per du aukštus. Aš ir anksčiau pas jį nakvodavau, o dabar likau vienas. Palėpė mano, nors prispirtas niekaip negalėčiau šito įrodyti. Čia nuobodžio šnekos, bet štai ims kas ir paklaus: gerai, o kur tu gyveni? Gyvenu palėpėje, visi namo gyventojai šitai žino. Senė, buhalteris Šimkus ir jo pati. Kuro aparatūros gamintojas Korolenka. Mokytoja Vyšniauskienė ir abi jos dukros, studentės. Visi geri, ramūs, netgi malonūs žmonės. Šimkuvienė iš pradžių dar kibdavo prie mano svečių – čia ne viešnamis, čia ne naktinis baras! Bet aš pasikviečiau ją kartą į svečius, pripyliau taurę *Marfutlar*, mudu gražiuoju pasišnekėjom, ir tiek. Tvarka. Palėpėje nešalta. Namas stovi šlaite, nuo gatvės jis atrodo keturių aukštų, o mano palėpė trečiame. Jokie vėjai neužpučia. Radiatorius taip įkaista, kad pernakt laikau orlaidę pravirą. Arba iškišu galvą pro langą ir niekas nesako – ei, persišaldysi! – nors kartais norėtusi, kad taip kas pasakytų. Bet niekas nesako ir – baik rūkyti! Išjunk tą prakeiktą radiją! Išvirk arbatos. Suplauk lėkštes. Išdaužyk muses!

Kiekvienas, kuris tik pabando lipdyti, dainuoti, vaidinti ar net rašyti, žino: po kulminacijos visuomet seka atomazga. Būsiu atviras: esu ištisa atomazga. Kulminaciją aš, matyt, patyriau užsimegzdamas, o dabar, pamaži, nieko nesuprasdamas ir nesispardydamas, atsimezgu. Net tie mano užrašai tėra atomazga. Rašau, žinoma, apie save. Net aš suvokiu, kaip negailestingai ir tuščiai eina laikas. Aš neužpildau jo nei savo buvimu, nei kūryba. Bet apsiranti, nusiramini.

Tai Senei dar viskas rūpi. Ji negali užmigti ir nuolat klausosi radijo. Jos aparatas didžiulis. Korpusas medinis, iš priešakio aptrauktas medžiaga, yra ir plokštelių grotuvas. Bet ji pasiklausyto tik Vilniaus ir BBC laidų rusų kalba. Ji tuose kalėjimuose prapruso: išmoko stenografuoti, o išėjusi trumpam į laisvę – barškinti mašinėlė. Ji man savo mašinėlę ir atidavė. Jei kas prie tavęs kibis, moko ji mane, sakyk, kad esi mano tarnas. Šneka taip ir kreta iš juoko. Aš jiems parodysiu savo pažymėjimus, ordinų knygelę, o jei reikės, tai ir asmeninį ginklą. Kokį, nesako. Netikiu, kad turėtų *makaroną*. Turi kokį saloninį *brauningelį* iš priešų atėmusi. Tikrai, dirbti aš juk niekur nedirbu. O juk Andropovas nurodė čiupti ne tik valkatas nuo alaus kioskų ar paturgės, bet ir visaip kitaip vengiančius darbo. Kartą buvau beinaš į kiną, dininį seansą, bet gerai, kad apsidairiau: atlėkė mašinėlė, išlipo keli kretinai ir puolė tikrinti eilutėje stovinčių dokumentų. Ar tikrai turi teisę šventu darbo metu lankytis kino teatre? Vieną dieną Andropovas prisikas ir iki manęs. Kad tik Senė nemirtų. Gerai, kad niekad nekilo noras jos apšvarinti. Gerai, kad paauglystėje buvau skaitęs Dostojevskį. Atvirai sakant, tokios pagundos būta. Tik laiku susitvardžiau, suėmiau save į nagą. Stop, tariu sau. Pinigus praūši, įkliūsi ir tūpsi. O iš gražos, kad ir kukliai, gali sau gyvent ir šypsotis matydamas, kaip agentai į savo mašinėlę velka kažkokį besispardantį tipą